

Op stap met Hugo van der Slot

door Jan Alewijn Dijkhuizen

Wat een hit ... samen met Hugo van der Slot ben ik op stap in de Vogelpoel, met de brandende zon op ons hoofd en geen zuchtje wind ...

Eigenlijk ken ik Hugo van de vogelwerkgroep, als Westplaatteller, maar ook van de bezoeken aan landgoed Mildenburg, zittend op zijn knieën bij een paddenstoel. En ik kom hem vaak als fotograaf tegen in ons mooie duingebied. Maar deze keer ben ik met hem op stap als libellenman.

We spreken af op wellicht de heetste dag van het jaar ... Maar ja, het valt ook niet mee om een goede dag uit te zoeken voor een libelleninventarisatie. Er zijn nogal wat restricties verbonden aan dit type onderzoek. Gegevens mogen alleen verzameld worden tussen 11 en 15 uur. Het mag niet harder waaien dan windkracht 4 (lastig zo vlak bij zee), de temperatuur moet boven de 18 graden zijn en er mag niet meer dan 50% bewolking zijn. Oh ja, het mag ook niet regenen ...

Ik heb altijd al gedacht dat vlinder- en libellenonderzoekers gewoon van mooi weer houden, dat klopt dus!

Hugo neemt me mee naar de Vogelpoel in Voornes Duin, in beheer bij Natuurmonumenten. Dit gebied kennen we beiden goed. Hugo vertelt over de tijd dat hij hier als kind kwam en hoe open alles toen nog was. Zeker rond de Vogelpoel is er de laatste decennia hard gewerkt om dit gebied weer open te maken. Ook ik heb hier met landschapsverzorgende dagen in de tijd van Jaap van Baarsen nog meegeholpen met zagen van bomen en struiken om minder bladval in de poelen en meer zon in de valleien te krijgen. Tegenwoordig gebeurt hetzelfde werk met grote machines en over veel grotere oppervlakten.

Hugo is direct na de grote schoonmaakactie in 2005 begonnen met een nulmeting in de Vogelpoel. Hij weet als geen ander hoe de libellenstand zich hier ontwikkeld heeft in de loop van de jaren. Overigens blijken er enorme schommelingen in soorten en aantallen te zijn die niet altijd lokaal verklaarbaar zijn. Een mooi voorbeeld is de zuidelijke heidelibel. Tot 2009 vond Hugo deze soort in de Vogelpoel, daarna niet meer ... Tot dit jaar! Toevallig kan ook ik hem deze keer bewonderen.

Zuidelijke heidelibel

Hugo vertelt trots dat hij de eerste was die deze soort parend heeft aangetroffen op 7-7-2007, een datum die hij niet vergeet. Tot die tijd werden alleen volwassen exemplaren, waarschijnlijk met de wind naar ons land gevoerd, waargenomen. Nu bleek er dus ook voortplanting in Nederland plaats te vinden bij ons in de duinen! In een vorige versie van In de Branding (4-2012) is Tom van Wanum ook al eens met Hugo op stap geweest. Hugo heeft dan ook een zeer brede interesse. En dat allemaal omdat hij het gehele jaar actief in de natuur wil zijn. Dus ook buiten het broedseizoen.

Natuurlijk is Hugo lid van de libellenstudiegroep, maar de meeste kennis heeft hij zelf of met andere KNNV-ers opgedaan. Het is daarbij een voordeel dat hij een bedreven fotograaf is, zo kun je vastgelegde dieren indien nodig thuis determineren. Tijdens onze wandeling krijg ik de

indruk dat dit echt niet meer nodig is. Van elke libel of juffer die we zien, weet Hugo direct waar je op moet letten. Vooral de pterostigma op de vleugels, de tekening op het borststuk en de tekening en kleuren van de segmenten zijn van groot belang voor het determineren (je moet dus op alle kenmerken op het gehele dier letten.....). Ezelsbruggetjes zijn er ook. Sommige libellen hebben een "Hitlersnorretje" en twee afhangende snorretjes zodat het een zeiksnor is, anderen hebben alleen zo'n snorretje.

Hugo van der Slot

Vandaag zien we binnen een uur 12 soorten, totaal 176 exemplaren. Dat is ook wel eens anders, soms telt Hugo op dezelfde plek meer dan 800 libellen binnen een uur. Bizar! Ik vind die 176 exemplaren al veel. Je moet dan ook goede ogen hebben. Vaak zitten de libellen en juffers op een takje van een struik of op een bies, slechts zelden jagen ze vrij over het veld. En als je ze ziet, vliegen ze natuurlijk ook net weg. Met een verrekijker weet Hugo ze dan toch vaak nog op naam te brengen.

Meestal hoor ik van de libellenmensen dat er bij ons in de buurt "slechts" tussen de 25 en 30 soorten voorkomen, dat klinkt niet zo moeilijk! Maar Hugo weet te vertellen dat er tussen de 65 en 70 soorten in ons land kunnen worden waargenomen. Daarbij moet worden aangetekend dat er een groot verschil kan zijn tussen jonge en volwassen exemplaren en ook tussen mannetjes en vrouwtjes. Al deze soorten uit elkaar houden, is dus nog niet zo eenvoudig.

De gegevens van de tientallen bezoeken aan dit gebied, plus ook nog de tellingen die Hugo in en rond de Pan doet, gaan naar Natuurmonumenten als ondersteuning voor hun beheer. Het inventariseren door vrijwilligers als Hugo is onmisbaar voor een goede beheervisie. Eén van de meest concrete gevolgen van het onderzoek is dat de poel, waaromheen geïnventariseerd wordt, op verzoek van Hugo is afgezet met een schrikdraad, zodat de grote grazende Schotse hooglanders de oevers van deze poel niet vertrappen.

Ik weet dat er naast Hugo nog enkele mensen actief libellen inventariseren. Erg groot is deze groep niet, dus als je interesse hebt in dit soort onderzoek (kan alleen bij mooi weer!) horen we dat graag! Ik weet zeker dat je van Hugo dan veel kunt leren!